

CD RELIGIEUS

Mis en requiem
Arnaud Dumond

Nieuwe muziek en bijzondere nieuwe religieuze muziek is niet altijd makkelijk. Weinigen zijn niet of nauwelijks vertrouwd met de eigen stijlkenmerken van de meestal nog jeugdige componist en bovendien is het ook een echt waagstuk om gevoeligheid op te wekken voor het niet-alledaagse. Slechts als we het reguliere leven kunnen overstijgen, kan het religieuze in onze ziel worden gewekt.

In onze tijd, die veeleer 'horizontaal' denkt en waarin de mens vaak meent dat hij het centrum is van het heelal, is de dood een abrupte spelbreker. Dat was vroeger evenzeer het geval, maar toen was er een algemeen denkkader waarin de overgang van leven naar dood een al bij al positieve duiding kreeg. In de vrijwel totaal seculiere context van vandaag is dat kader weggefallen en blijven we met lege handen achter. Wat betekent dan het broze bestaan van de mens?

Dat is de vraag die de nieuwe muziek van de Franse gitaarvirtuo-

os en gelauwerde componist Arnaud Dumond (geboren in Parijs in 1952) zich stelt op deze plaat. Dumond begon zijn carrière als solist op de flamencogitaar, schakelde over op oude muziek en ging vervolgens zelf componeren, niet enkel voor gitaar, maar ook voor koor en orkest. Het meest bekend is hij van zijn arrangementen van klassieke Franse muziek (Ravel en anderen) voor gitaar.

Deze cd bevat onder meer een *Missa 'in terra pax'* in madrigaalstijl en een aangrijpend kort requiem. De titel *Ik zal je liefhebben tot vergetens toe* gaat terug op het klassieke verhaal van Orpheus die naar de onderwereld trekt en zijn Euridyce uit de doden mag zien opstaan, maar haar dan weer definitief verliest.

Het requiem van Dumond werd al eens opgevoerd in de Madeleinekerk in de Parijse binnenstad, de plaats waar veel Franse religieuze muziek van hoog niveau werd geboren. (JC)

Arnaud Dumond, *Jusque dans l'oubli je t'aimerai*, met Daphné Kupferstein en Claudine Margely (sopranen), Barbara Szekocs (alt), Eric Raffard (tenor), Frédéric Loquet (altus) en Philippe Roche (bas), met diverse koren en orkesten, Integral Classic 010.606 (distributie Laval), 22,40 euro.

CD KLASSIEK

Vioolsonates
Eugène Ysaÿe

De Luikenaar Eugène Ysaÿe (1858-1931) was zowel een begaafd uitvoerend musicus als een uitmuntend componist. Zijn geliefde instrument was de viool — de Koningin Elisabethwedstrijd voor viool was zelfs oorspronkelijk naar Ysaÿe genoemd. Hij leerde het vak niet bij de minsten: Henri Vieuxtemps en Henryk Wienawski. Ysaÿe had een spetterende carrière en het was op het toppunt daarvan dat hij naar het voorbeeld van Bach, maar uiteraard op geheel nieuwe wijze, zijn zes sonates voor viool solo, opus 27, op papier zette. Dat was in 1923 en hij was toen net 65 geworden.

Voor de meesten onder ons is dat de tijd om met pensioen te gaan. Maar niet zo voor deze geniale

landgenoot, die elke afzonderlijke vioolsonate schitterend wist af te stemmen op fantastische violspelers van zijn tijd. We horen dus verwijzingen naar Joseph Szigeti (I), Jacques Thibaud (II), Georges Enescu (IIIp), Fritz Kreisler (IV), zijn eigen geliefde leerling Mathieu Crickboom (V) en tenslotte Pablo Sarasate (VI).

Welk meesterschap had deze kunstenaar! Trouw zijn aan de traditie betekent juist dat men niet klakkeloos het verleden kopieert, maar de nieuwe generatie oog in oog brengt met het beste van de vroegere meesters. Dat het nog lukt ook, blijkt uit de fantastische vertolking die Judith Ingolfson, een oorspronkelijk uit IJsland afkomstige virtuoze violiste, hier neerzet met haar Lorenzo Guadagniniviool uit 1750. En ze doet dat met groot gevoel en meesterschap. Zoals Ysaÿe het ongetwijfeld had gewenst. (JC)

Eugène Ysaÿe, *Six Sonatas for Violin Solo, Opus 27*, door Judith Ingolfson, Genuin Classics (distributie Codaex), GEN 11202, 22,40 euro.

BOEK CURIEUS

Lijkwade van Turijn
Mark Heirman

Vorig jaar werd *De franciscaanse belofte* van Mark Heirman terecht gelauwerd als beste religieuze boek van het jaar. Het omvangrijke oeuvre van deze auteur is zeer verscheiden, gaande van doorwrochte analyses over de wereldpolitiek tot wat vreemde boeken over de loge en het Opus Dei.

Zijn nieuwste doet de wenkbrauwen fronsen. Heirman bijt zich vast in de lijkwade van Turijn, het beroemde linnen doek met daarop de afdruk van een gekruisigde. Over deze relikwie zijn al tonnen boeken geschreven. En er zijn massa's *believers* en even zoveel *non-believers*, mensen die koste wat het wil geloven dat de lijkwade echt Jezus' beeltenis toont en zij die net even hardnekkig geloven dat het om pure fabriecage gaat. Na allerlei speculaties en wetenschappelijke verklaringen wees een C14-analyse in 1988 — overigens met de toestemming van het Vaticaan, de eigenaar van de relikwie — uit dat het doek niet ouder is dan de twaalfde eeuw en bijgevolg een vervalsing moet zijn. Dat resultaat wordt echter betwist door zogeheten *sindonologen*, kenners van de lijkwade (naar de Griekse term *sindon* voor lijkwade).

Heirman beschrijft de hele geschiedenis van het doek en de interpretaties ervan. Hij gaat vol-

gens ons wat kort door de bocht door te stellen dat het Vaticaan bang is van de lijkwade, omdat het doek zou kunnen aantonen dat Jezus zijn kruisdood overleefde.

De lijkwade dook in de geschiedenis op omstreeks het jaar 1000, in Constantinopel. Zoals Heirman stelt, was die stad toen de grootste relikwinkast ter wereld. Er is perfect aangetoond dat de Byzantijnen dol waren op relikwen allerhande en er zich niet voor schaamden ze aan te maken en te verkopen.

De vraag naar de oudste geschiedenis van het doek wordt echter niet gesteld. Waarom zouden de eerste generaties christenen belang hebben gehecht aan een doek? Ze leefden immers in de verwachting van de wederkomst van de levende Heer. (EDS)

Mark Heirman, *Wie is er bang voor de lijkwade van Turijn?*, Houtekiet, Antwerpen, 2012, 157 blz., 16,50 euro, ISBN 978 90 8924 208 2.

BOEK GESCHIEDENIS

Veldheren
Andrew Roberts

Moet het militaire verleden verheerlijkt worden? Bekijken we de geschiedenis van oorlogen en veldslagen niet beter zoals

intussen algemeen geldt voor de Eerste Wereldoorlog, namelijk als een falen van de mensheid?

Militaire wapenfeiten blijven hoe dan ook cruciale gebeurtenissen in de wereldgeschiedenis, die vaak haar loop wijzigden. De reeks *Legendarische veldheren* focust op de grote personages. In die zin betreft het hier dus een ultraklassieke benadering van het onderwerp. Vooraanstaande historici schrijven over de geniaalste generaals van het jaar 1000 tot Napoleon. Gelukkig is de keuze niet Eurocentrisch. Ook sultan Mehmed II, Koelblai Khan en Süleyman de Grote komen aan bod.

Vreemd: twee van de ijzervreters uit deze bundel werden heilig verklaard. De Rus Alexander Nevski versloeg in 1268 de binnenvallende Teutoonse ridders en werd later monnik. Hij werd door de

Russisch-orthodoxe Kerk heilig verklaard. Jeanne d'Arc is de enige vrouw in dit gezelschap. Haar strijd zag ze als een religieuze opdracht. (EDS)

Andrew Roberts (redactie), *Legendarische veldheren. De onoverwinnelijke generaals van het jaar duizend tot Napoleon*, Omniboek, Utrecht, 2011, 412 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 5977 533 6.

BOEK SPIRITUALITEIT

Een andere Kerk?
Jan Wuyts

Jan Wuyts was meer dan 23 jaar lang pastoor in de Leuvense parochie Sint-Geertrui, vervolgens deken van Leuven. Wuyts bekijkt de Kerk vanuit haar enige terechte ijkpunt, het Jezusgebeuren zoals dit dankzij diezelfde Kerk tot ons is gekomen. Niet eenvoudig, omdat dit tevens heel wat literatuurstudie vraagt.

Geen professor in de theologie of bisschop, wel een deken is aan het woord in dit boek. De auteur wil onze Kerk toetsen aan Jezus' optreden. Hij wil in grote vrijmoedigheid nadenken over de vraag of de Kerk nog steeds aansluit bij de Jezusbeweging van het begin. In welke mate doorstaat zij de toets van het evangelie? Wuyts

wijst wegen aan om opnieuw de Kerk te worden naar Jezus' hart en staat stil bij delicate materies.

Hij biedt ook leessleutels bij cruciale Bijbelteksten. De deken op rust stelt voor ogen wat voor hem in de Kerk een authentiek gelovig leven zou kunnen zijn. We lezen als het ware het 'geloofsboek' van de auteur. Een zeldzaam uitroepeten verraadt zijn bewogenheid. Hij blijft niettemin pastoor-deken: niet aanstootgevend, herderend, de juiste paden aanwijzend. Wuyts heeft moeite met sacralisering van de leidende ambten en met een niet-evangelische liturgisch-sacerdotale invulling van het priesterambt. Er zijn volgens hem redenen om te stellen dat de Kerk op een weinig evangelische manier omging met de realiteit van zonde, vergeving en bekering.

Vanuit zijn pastorale becommentering schrijft hij over mensen die hun kerkelijke huwelijksbelofte niet konden waarmaken en over de openheid ten aanzien van 'laagkerkelijken'. Hij pleit voor alternatieve vieringen van het doopsel en van het sacrament van de verzoening. Het initiatief met betrekking tot de initiatie-sacramenten van het doopsel, de eerste communie en het vormsel behoort toe aan het gezin, aan de ouders. De Kerk hoeft niet te ron-selen.

Ook pleit hij voor een nieuw priesterbeeld. De weinige priesters dienen niet de gehele leiding van de christelijke gemeenschappen op zich te nemen. Op deze wijze hypothekeren wij de toekomst van onze Kerk en dreigen wij niet toe te komen aan de beoogde Jezuskerk, meent Jan Wuyts.

We lezen een deken op rust die bidt, dankt en denkt, en nu ook schrijft. De Kerk zou ook binnengerkelijk aan geloofwaardigheid winnen, mocht iedere deken zijn administratieve en organisatorische bezigheden enige tijd neerleggen en die oefening eens doen, om ze vervolgens voor te leggen aan zijn pastorale medewerkers. In alle eenvoud spijkers met koppen slaan.

De laatste alinea van het boek spreekt voor zich. „Door onze dienstbaarheid, onze liefde, onze bezorgdheid voor elkaar, moeten wij in de wereld een teken zijn, geen machtig teken, maar wel een authentiek teken van de werksame aanwezigheid van onze lieve God. Zijn Geest zal dan wel zijn werk doen.” (TQ)

Jan Wuyts, *Van voren af aan. Kerk met toekomst*, Acco, Leuven/Den Haag, 2011, 285 blz., 22 euro, ISBN 978 90 3348 642 5.